

GENERALY VALID PRINCIPLES IN INSURANCE DOMAIN**Oana Gălățeanu, Assist. Prof., PhD, "Dunărea de Jos" University of Galați**

Abstract: The insurance is a way of protection against those unpleasant accidents in life about which everyone hopes it won't ever happen to him/her. There are presented in this study some, along with some aspects from the legal practice, the principles which stay at the basis of the activity of insuring goods, persons and of civil liability: the principle of insurances' unity, the principle of insurances' universality, the principle of insurances' individualization, the principle of indemnification, the principle of insurances' reality, the principle of insurances' mutuality, the principle of good faith, the principle of economic efficiency. These rules must be known and complied with by all actors involved in this activity, insurers and insured parties, so that it is efficient, useful and achieved with complying with the rules indispensable in a market economy.

Keywords: insurances, principles, insured party, insurer, policy

In literatura de specialitate asigurarea se apreciază ca fiind un mijloc de protecție împotriva accidentelor neplăcute ale vieții, acele evenimente despre care fiecare dintre noi speră că nu i se vor întâmpla niciodată.

Pentru a fi operantă, asigurarea trebuie să îmbrace formă juridică. Această formă îi este conferită pe de o parte de contractul de asigurare, care este „legea părților”, iar pe de altă parte de legea ce o reglementează, emisă de puterea legislativă.

Indiferent că ne referim la asigurările de bunuri, de persoane sau de răspundere civilă, toate sunt guvernate de o serie de principii generale precum: 1. Principiul unității asigurărilor; 2. Principiul universalității asigurărilor; 3. Principiul individualizării asigurărilor; 4. Principiul despăgubirii; 5. Principiul realității asigurărilor; 6. Principiul mutualității asigurărilor; 7. Principiul buneii – credințe; 8. Principiul eficienței economice.

1. Principiul unității asigurărilor- este un principiu ce se referă la faptul că se realizează o abordare unitară a operațiilor de asigurare la nivelul atât al sistemului asigurărilor în ansamblu, cât și la nivelul fiecărei societăți de asigurări în parte. Abordarea aceasta unitară are în vedere:

- unitatea normelor referitoare la asigurare;
- unitatea tarifelor de asigurare;
- unitatea bazei financiare.

În prezent este în vigoare în acest domeniu al asigurărilor din țara noastră Legea nr.136/1995 privind asigurările și reasigurările din România, publicată în M.Of.nr.303 din 30 decembrie 1995 și modificată ulterior de-a lungul anilor până în prezent. Scopul creării acestei legi a fost acela de a reglementa „un tot” constituit din aspecte precum: forma contractului de asigurare, conținutul lui, drepturile și îndatoririle părților, aspectele definițiilor ale asigurărilor de bunuri, persoane și de răspundere civilă, încheiate pe bază de contracte obligatorii sau facultative. Această lege a fost completată și cu Legea nr.32/2000 referitoare la societățile de asigurări și supravegherea asigurărilor, lege care a creat premisele constituirii societăților comerciale din sfera asigurărilor pe baza principiului concurenței, principiu

fundamental în economia de piață, și sub controlul legal al Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor.

2. Principiul universalității asigurărilor- se referă la:

- sfera largă de riscuri ce pot fi incluse în asigurare. În principiu această sferă este nelimitată;
- diversitatea obiectului asigurării

Asigurătorii pot, cu condiția respectării prevederilor legale în vigoare, să creeze condiții de asigurare pentru o gamă vastă de bunuri, tipuri de răspundere sau forme de asigurare de persoane. De altfel, această funcție de compensare a pagubelor pentru cei asigurați și afectați de acestea urmare a producerii riscurilor asigurate, constituie funcția inițială, originară a asigurării; ea a dus la apariția asigurărilor, tocmai în ideea de îndemnizare sau de refacere a bunurilor distruse ori de recuperare a pagubei create de realizarea evenimentului asigurat.

3. Principiul individualizării asigurărilor- subliniază faptul că asigurătorii acordă indemnizații numai:

- pentru riscurile asigurate *expres prevăzute în contract*;

Si in practică s-a statuat că asigurătorul nu poate fi obligat la plata despăgubirilor pentru producerea unor riscuri ce nu erau prevăzute în polița de asigurare. In speță, a fost încheiat un contract de asigurare facultativă având ca obiect sera persoanei asigurate, contract în care au fost stabilite riscurile pe care asigurătorul și le va asuma și pentru care îl va despăgubi pe asigurat, nefiind incluse printre ele însă și riscuri generate de vechimea imobilului. In timpul derulării contractului, sera asigurată s-a prăbușit datorită gradului ridicat de uzură a structurii de rezistență, cât și din lipsa de diligențe a asiguratului, manifestate prin omiterea luării măsurilor ce se impuneau pentru remedierea defecțiunilor apărute. În atare condiții, instanța de judecată a decis că asigurătorul nu poate fi obligat la plata indemnizației de asigurare pentru că gradul de uzură este o cauză „sine qua non” a prăbușirii și preexistentă încheierii contractului, pieirea bunului în asemenea condiții neconstituind un fenomen care să depindă exclusiv de intemperii, char dacă acestea sunt riscuri asigurable conform poliței de asigurare încheiate. Totodată, la acestea se mai adaugă și culpa asiguratului care, nu a întreținut bunul asigurat pentru a împiedica astfel producerea riscului.¹

In acelasi sens s-a pronunțat la o dată anterioară, Curtea Supremă de Justiție, prin decizia de casare nr. 1576 din 15 aprilie 2003, reținând că „din examinarea reglementărilor cuprinse în Legea nr. 136/1995 privind sistemul asigurărilor și reasigurărilor în România, rezultă că indemnizația de asigurare(despăgubirea)este datorată de asigurător numai în situația producerii cazului asigurat, respectiv, numai dacă paguba a cărei indemnizare se cere este consecința producerii riscurilor(pericolelor)garantate de asigurător, adică a unor evenimente care depind exclusiv de hazard, precizate cu exactitate, în poliță, în termeni determinați limitativ, care nu lasă loc interpretărilor arbitrare”

- asiguraților sau beneficiarilor *specificați în clauzele contractuale*;

¹ C.A.Timișoara,Secția civilă,decizia civilă nr.697 din 27 iunie 2007;C.A. Timișoara, Buletinul jurisprudenței, Ed. C.H.Beck,2008).

- pentru riscul produs la *bunurile expres cuprinse* în anexele la polițele de asigurare sau cu privire la *un anume tip de activitate efectuată* de asigurat, ce este *expres precizată în contract*.

În practică s-a decis că asiguratorul nu poate fi obligat la plata vreunei despăgubiri în baza contractului de asigurare bunuri încheiat, atât timp cât riscul (sustragerea de mărfuri) asigurat s-a produs la o subunitate pe care societatea asigurată nu a inclus-o expres printre cele cuprinse în polița de asigurare. Din acest motiv, al neincluzării exprese în lista bunurilor asigurate, s-a apreciat că persoana asigurată nu poate beneficia de despăgubirile aferente prejudiciului cauzat prin furtul mărfurilor.²

4. Principiul despăgubirii - constă în aceea că în asigurările de daune asiguratorul trebuie să acopere un prejudiciu ce s-a produs în patrimoniul asiguratului ori unui terț în momentul dezastrului (sinistrului).

Indemnizația de asigurare:

- nu trebuie să depășească valoarea pagubei sau cea a bunului din momentul producerii dezastrului;

În acest sens s-a pronunțat și Înalta Curte de Casație și Justiție, statuând că, chiar dacă părțile au stabilit o indemnizație în valută, iar datorită variațiilor pieței valutare din momentul încheierii contractului și până la acordarea despăgubirilor prețul respectivei valute a crescut, asiguratorul nu va putea acorda asiguratului o indemnizație a cărei valoare să fie mai mare decât valoarea reală a bunului din momentul producerii evenimentului asigurat.³

Nu trebuie să constituie o sursă de îmbogățire pentru asigurat. În caz contrar s-ar da posibilitatea producerii cu intenție a prejudiciului.

5. Principiul realității asigurărilor - vizează datele pe care asiguratorul le are în bază, în calculele sale statistice. Ele sunt date reale verificate temeinic și deduse din evenimentele trecute. Pe baza acestor analize sunt stabilite riscurile la care sunt expuse persoanele în mod real, frecvența producerii lor, costurile pe care le implică eventualele despăgubiri acordate celor asigurați urmare a producerii acestor riscuri, etc.

6. Principiul mutualității asigurărilor - implică existența comunității de risc și crearea unui fond de asigurare comun din primele de asigurare plătite de membrii comunității și din care vor fi despăgubiți aceia (dintre ei) care vor suferi urmare a producerii riscului. Potrivit dispozițiilor Legii nr. 32/2000 privind societățile de asigurare și supravegherea activității de asigurare, această activitate la care ne referim poate fi realizată de societăți comerciale, cât și de societăți mutuale definite ca fiind acele persoane juridice civile ale căror asociați dunt în același timp asigurați și asiguratorii și care, având la baza creării lor raporturi juridice civile, le apără prin mutualitate, prin acte juridice civile.

Avantajul oferit de asigurare este acela că membrii comunității de risc afectați de producerea riscului asigurat primesc de la fondul de asigurare cu titlu de indemnizație de asigurare, sume de bani ce pot fi mai mari în quantum de câteva ori decât contribuția adusă de

² Trib. București, Secția comercială, decizia nr. 368 din 27 aprilie 1995; Culegere de practică judiciară comercială a Tribunalului București pe anii 1990-1998, Ed. All Beck, 1999, p.167-168

³ I.C.C.J., Secția comercială, decizia nr. 818 din 2 martie 2004, B.J.-Bază de date, Ed. All Beck

ei la respectivul fond. Acest fapt este posibil întrucât paguba provocată de producerea riscului asigurat se împarte între membrii comunității de risc după *principiul mutualității*.

În baza acestui principiu al mutualității, la formarea fondului de asigurare participă toți asigurații și de el vor beneficia însă numai acei asigurați care au suferit pagube în urma producerii riscului asigurat.

Constituirea acestui fond comun de asigurare cu împărțirea riscului sunt elemente de bază în tehnica asigurării.

7. Principiul buneii credințe- are în vedere corectitudinea și încrederea necondiționată, absolută, pe care părțile contractante trebuie să le manifeste.

În cazul contractelor de asigurare (mai mult decât în toate celelalte) informațiile pe care contractanții și le transmit sunt foarte importante, ele atrăgând în viitor consecințe cu caracter patrimonial, deosebit de importante pentru ambele părți. Pentru respectarea acestui principiu, asiguratul, printre alte obligații pe care va trebui să le respecte, va trebui o îndeplinească și pe aceea de a răspunde în mod complet și corect și de a da răspunsuri adevărate la toate acele întrebări adresate de asigurator și pe care acesta le consideră absolut relevante și importante pentru încheierea contractului de asigurare. Totodată, asiguratorul, la rândul său, trebuie, în baza aceluiași principiu, să încheie contracte de asigurare doar dacă deține autorizația legală a o face de la autoritatea legal îndreptățită a o da; deasemenea, el va trebui să redacteze în mod clar și precis clauzele contractuale, astfel încât cei viitori asigurați să încheie contractul având cunoștință de obligațiile cât și de drepturile reale pe care le vor avea urmare a încheierii lui.

8. Principiul eficienței economice-constă în aceea că activitatea de asigurare trebuie organizată în așa fel încât, cu eforturi minime (materiale și umane) să se obțină rezultate cât mai bune și profit pentru societatea de asigurare, iar astfel să se dovedească utilitatea acestei activități de asigurare. Prin investirea primelor de asigurare de către societățile de asigurări obțin beneficii atât asiguratorii, prin creșterea disponibilităților pe care le au, cât și întreaga economie națională.

Cunoașterea și respectarea acestor principii de bază de către cei care au posibilitatea legală de a asigura, cât și de cei ce se asigură, duce, credem, la îndeplinirea în mod real a scopurilor pentru care se efectuează această activitate , cu respectarea acelor reguli absolut necesare într-o economie de piață dominată de concurență.

Surse bibliografice:

1. Manuela Tăbăraș, Mădălina Constantin, Asigurările.Culegere de practică judiciară, EdC.H.Beck, București2009
- 2.C.A. Timișoara, Buletinul jurisprudenței, Ed. C.H.Beck,2008.
- 3.Culegere de practică judiciară comercială a Tribunalului București pe anii 1990-1998, Ed. All Beck,1999, p.167-168
4. I.C.C.J., B.J.-Bază de date, Ed. All Beck,2004